

alternative textbooks and their analogs. Author's techniques are presented, in particular the use of multimedia textbooks, which takes the learning process to a new level and activates a creative approach to learning. The advantages of the New School multimedia textbook (full compliance with the school course, quality of teaching material and its presentation, ease of use, versatility, game form, materials from the network are arranged according to the topics of the school program), creation of a comfortable environment for teaching, providing teachers with a convenient tool to organize an inverted class, etc.). It is shown that this mobile type of training stimulates easy, interesting and successful learning of the material, which allows you to master the subject much more efficiently than traditional textbooks. The author's methodologies also include automated programs, video tutorials, curriculum editing, teacher load sharing, scheduling days, schedule adjustments, automatic scheduling, classroom scheduling, teacher replacements, and more. It is emphasized that multimedia textbooks have been tested in schools and lyceums throughout Ukraine and are an effective addition or alternative to paper textbooks and exercise books.

Keywords: development, techniques, multimedia, media education, general education institutions, multimedia, teacher training, multimedia textbook, automated programs.

УДК 378.147

Монько Р. М.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНІКИ ТА ІНФОРМАТИКИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

У статті розглядаються питання особливостей підготовки майбутніх вчителів техніки і інформатики у республіці Польща. Проаналізований досвід вітчизняних і польських дослідників щодо якісної підготовки майбутніх вчителів техніки і інформатики у Польщі. В статті наголошується, що вступ Польщі до Європейського Союзу зумовив чергову хвилю модернізації в системі освіти, зокрема в системі навчання й удосконалення вчителів. Акцентовано, що система освіти потребує всебічно підготовленого вчителя, який оперує кваліфікованими теоретично-предметними знаннями, демонструє високий рівень професійно-педагогічної та практичної підготовки, спроможний постійно вдосконалюватися. Інтердисциплінарні знання вчителів, їхній педагогічний талант, індивідуальність і професійна компетентність уможливають успіх і впливають на подальше майбутнє польської освіти. Особливого значення для майбутніх учителів техніки та інформатики набуває застосування інтерактивних методів у навчанні, що оптимізує розвиток їхніх умінь і навичок, зміцнює творчий процес та критичне мислення, досягнення спільних цілей разом з іншими студентами й педагогами. Стратегічною метою реформування польської освіти було визнано поліпшення якості й ефективності системи освіти. Натомість першою докладною метою в цьому просторі стало підвищення якості навчання і професійного вдосконалення вчителів. В статті наголошується, що європейська освіта вимагає, щоб сучасний учитель був не тільки людиною, яка дає знання, а й радником учня стосовно його розвитку, самостійного формування його творчих основ. До таких завдань має бути підготовлена нова генерація майбутніх учителів, якій притаманні знання, інформаційні вміння та кваліфікована педагогічна підготовка. Доведено, що підготовки вчителів техніки та інформатики у Польщі спонукає до аналізу реформування освіти й виокремлення нових вимог до підготовки вчителя техніки та інформатики.

Ключові слова: учитель техніки та інформатики, реформування освіти, фахова підготовка, європейський досвід, компетенції.

Активна трансформація українського суспільства ставить перед вищою освітою нові завдання, зумовлені необхідністю поглиблення і розширення наукового обґрунтування радикальних перетворень, що здійснюються в суспільстві й освітянській галузі на початку третього тисячоліття. Проводяться інтенсивні пошуки доцільного змісту і структури професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів також і в інших країнах Європи і світу. Зміни, які переживає сьогодні освіта в Україні, вимагають перегляду ряду питань щодо ролі історичних і психолого-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах, у яких готують майбутніх вчителів трудового навчання і технологій. Також коректуються цілі навчання, змісту професійно-педагогічної підготовки та її обсягу.

Гуманізація і демократизація навчально-виховного процесу професійно-педагогічної підготовки вчителів України, впровадження нових педагогічних технологій, пошук найбільш оптимальних концептуальних підходів до розвитку національної педагогіки, зумовлюють зростання наукового і практичного інтересу до вивчення досвіду загальноосвітньої та вищої школи, зокрема, Польщі [3; 5].

Намагаючись наслідувати європейські реформи, система підготовки вчителів у Польщі вже сьогодні зрікається технологічного характеру і набуває ознак моделі функціональної та професійної майстерності, у якій процес підготовки вчителя є не ремеслом, а мистецтвом, що характеризується креативністю, рефлексією над практикою, правом на помилку. Учитель, що має стати провідником у світі вартостей, “батьком чужих дітей” (Я. Корчак), повинен володіти такими рисами: емпатія, наполегливість, турботливість, національність мислення, професійна компетентність, педагогічний оптимізм, відповідальність, демократичне ставлення до учнів, особиста культура [3; 4].

Реформи, що відбулися в польській освіті, спонукають учителів до рефлексії сучасних засобів навчання, а також до пошуку нових, якісно кращих методів роботи. Підготовка вчителів до здійснення новітніх ідей та освітніх завдань починається із професійної підготовки та являє собою неперервний процес.

Аналіз особливостей організації практичної підготовки майбутніх учителів техніки та інформатики у Польщі вказав на достатнє використання можливостей педагогічної практики у підготовці вчителя до реалізації сучасних вимог шкільної реформи. Педагогічна практика обіймає вагомe місце в системі підготовки й формування особистості вчителя, доповнює та вдосконалює теоретичну підготовку студентів, закріплює й поглиблює отримані знання; створює умови для формування педагогічної майстерності, необхідної для навчання та виховання учнів у сучасних умовах із використанням мультимедійних технологій; сприяє набуттю студентами власного досвіду, потрібного для теоретичного осмислення своєї майбутньої професії й підготовки до творчої роботи.

Учитель повинен не тільки передавати інформацію, а й навчати, як вибирати з інформації корисні елементи [19].

Зацікавлення професією вчителя сягає стародавніх часів, однак початок розвитку педевтології, тобто науки про підготовку вчителя, датований ХХ–ХХІ століттями. Виникнення педевтології збігається з появою педагогіки – науки про методи виховання, освіти та навчання дитини. У ХХІ ст. систематично підвищувався ранг і суспільний статус учителя. Педагоги стають державними чиновниками, які виконують освітню й виховну функції, спрямовані на формування індивідуальності майбутнього громадянина [19]. Для підготовки кваліфікованого вчителя техніки та інформатики в Польщі характерне застосування різних форм і методів. Плановане й кероване професійне навчання вчителів зафіксовано лише в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., коли зросла кількість навчальних закладів, де готували майбутніх учителів.

Система освіти після розділення Польщі відчула брак учителів, що вмотивувало доцільність інтенсивних, глибоко продуманих і рішучих дій. Перед поверненням незалежності держави були створені нові організації суспільства, які відкрили доступ до навчання всього населення. Звідси в суспільному розвитку провідним суб'єктом постав учитель, а основним освітнім питанням – його підготовка [19]. Справедливу сентенцію щодо підготовки вчителя висловив Я. Давід (J. Dawid), зазначивши, що “в жодній професії людина не має такого великого значення, як у вчительській професії”.

Доречно звернути увагу на те, що як у вітчизняній, так і у світовій педагогічній науці протягом останніх десятиліть здійснено ряд новаторських впроваджень, спрямованих на вдосконалення техніко-технологічної підготовки педагогічних кадрів (А. Вихрущ, І.Гевко, В. Гусєв, Й. Гушулей, А. Дьомін, М. Жиделєв, В. Ледньов, В. Мадзігон, В. Сидоренко, М. Скаткін, Г. Терещук, Д. Тхоржевський, П. Яковишин та ін.) [1, 6, 7]. Проте в час запровадження ступеневої підготовки вчителів з'явилося багато проблем теоретичного, практичного й організаційного характеру. Виникла потреба у створенні якісно нового підходу до підготовки майбутнього вчителя, який пов'язаний зі змінами в освітній галузі “Технології”.

На думку українського вченого Д. Тхоржевського, першими загальноновизнаними системами навчання учнів основ ручної праці були предметна система О. Саломона, яку часто називали “шведська” або “слойд”, і предметно-операційна система А. Міккельсена (“датська”) [6, 7]. Обидві ці системи були своєрідними варіантами реалізації слоїду, мали предметне спрямування і були розроблені на прикладі деревооброблення. Проте у шведській – предмет (виріб) був метою навчання, а в датській – засобом. Поступово слойд поширився на технології обробки різноманітних конструкційних матеріалів: металів, картону і паперу і ін.

У Польщі спостерігалися труднощі щодо впровадження слоїду в

програми загальноосвітньої школи. Проте ідея проведення занять практично-технічного типу в польських школах з'явилася ще в період діяльності Комісії Народної Освіти (1773–1794 рр.), яка в своєму законодавстві (“Уставах”), – в частині, яка стосувалася парафіяльних шкіл, – зазначала: “Від навчання в таких школах не можуть бути відокремлені один від одного вправності молоді у праці, і витривалість у важких реальних умовах роботи. Тому варто якнайчастіше перебувати на свіжому повітрі, де слід займатися вправами чи корисними роботами, як наприклад: копання городів, підрізання дерев, в'язання мотузок, чи іншою роботою відповідною до пори року” [7]. В “Обов'язках вчителя” Г. Пірамовіч зазначав: “Теж варто вести мову про інструменти чи знаряддя, кораблі, млини, ступи, пили, плуги та про інше, про теслярство, столярство, ковальство, шевство й ін. Крім цього, корисним буде заохочувати та приводити дітей, особливо здібних, які б робили моделі млинів, ступ, січкарень та ін. подібних знарядь” [6]. Саме тому слушно вважати Г. Пірамовіча “передвісником” загальнотехнічної освіти молоді в Польщі.

У 1989 р. Польща офіційно оголосила про зміну зовнішньої політики на користь Заходу. У листопаді 1990 р. вище державне керівництво декларативно заявило про прагнення Польщі вибудовувати відносини з Європейським Союзом [11]. Формування наукових поглядів на підготовку вчителя в дидактичному процесі датоване кінцем XIX і початком XX ст. Серед дослідників цього періоду варто назвати таких, як: С. Бейлі (S. Baley), Я. Давід (J. Dawid), С. Добровольські (S. Dobrowolski), М. Гжеґожевска (M. Grzegorzewska), З. Мисляковські (Z. Myslakowski), К. Сошньцікі (K. Sośnicki), С. Шуман (S. Szuman). У 50–60 роках XX ст. підготовку вчителів досліджували: Л. Бандура (L. Bandura), К. Денек (K. Denek), Я. Козловські (J. Kozłowski), Я. Леґовіч (J. Legowicz), Т. Маліновські (T. Malinowski) та ін.

Мета статті – визначити особливості підготовки майбутнього вчителя техніки та інформатики у республіці Польща

На модернізацію системи підготовки вчителя техніки та інформатики Республіки Польща в 90 роки XX ст. впливало багато зовнішніх і внутрішніх чинників, зокрема й суспільно-політична ситуація, яка склалася в країні. Початок 90-х років ознаменований кардинальними змінами у світовому просторі. Криза, що назривала, у більшості соціалістичних країн знайшла своє втілення в процесі руйнування світової економічної системи соціалізму, пришвидшивши кардинальні реформи. Оскільки країни Східної Європи не мали бажання повертатися до радянського режиму, вони обрали нову систему зовнішньополітичних пріоритетів, убачаючи своє основне завдання в інтеграції до європейського співтовариства. Спочатку всі країни мали подібні умови, однак Республіка Польща, порівняно з іншими державами, досягла набагато більших успіхів. Демократична революція та прихід до влади політиків нової формації, які, дотримуючись стратегії державного розвитку, сповідували загальноєвропейські принципи демократії, соціальної справедливості та ринкових відносин, переконливо доводили факт відмови

офіційної Варшави від пережитків комуністичної системи та прагнення до прогресивних змін.

Як видно з рис. 1, процес методично-практичної підготовки майбутніх учителів техніки та інформатики охоплює чотири компоненти:

- психологічно-педагогічно-методична підготовка;
- самонавчання, донавчання й удосконалення власної праці (новаторство, творчість);
- практична підготовка (спостереження, пробні лекції);
- якісна ґрунтовна підготовка (організаційно-дидактична).

Зазначимо, що ці компоненти взаємозв'язані й відіграють важливу роль у підготовці майбутніх учителів техніки та інформатики.

Рис. 1. Методичний підхід до процесу практичної підготовки майбутніх учителів техніки та інформатики у Польщі [11].

Учитель техніки та інформатики – суб'єкт, який організовує якісний процес навчання школярів. Від особистості вчителя залежить рівень умов, що впливає на створення або на блокування самостійності, ініціативи та критики серед учнів [2].

Застосування на заняттях різних методичних концепцій допомагає засвоїти знання з переважанням методів, активізованих дискусійним

характером, групового ухвалення рішень, планування і творчого розвитку мислення залежно від програмного змісту:

- створення сприятливого середовища для обговорення з учнями того чи того матеріалу, що підтримує водночас характер співпраці учнів;

- заохочення всіх учнів до творчої активності, з огляду на їхні диференційовані схильності;

- мотивування до роботи через нагородження учня, поцінування його зусиль, уникання критики стосовно невдач дитини в роботі над виконанням завдання;

- критика має бути замінена поясненням, заохоченням, виправленням, що допомагає уникати помилок.

Презентовані умови й організаційні ситуації дають підстави стверджувати, що освітня практика вчителя, яка підтримує розумовий розвиток учня, не може бути обмежена тільки знаннями з підручників і вправами. Для найбільшого ефекту слід застосовувати ці знання на практиці. Рекомендовано вдаватися до них в освітньому процесі помірно, поєднуючи з такими методами й формами навчання, що зацікавлять учнів в пізнанні освіти, а отже, спонукатимуть до нових знань, які впливатимуть на безпосередній досвід [18].

Стимуляція активності учнів потребує від учителя не тільки ознайомлення з умовами викладання, а й знання методичних концепцій, що урізноманітнюють процес навчання.

Особливого значення для майбутніх учителів техніки та інформатики набуває застосування інтерактивних методів у навчанні, що оптимізує розвиток їхніх умінь і навичок, зміцнює творчий процес та критичне мислення, досягнення спільних цілей разом з іншими студентами й педагогами [8; 9].

Вступ Польщі до Європейського Союзу зумовив чергову хвилю модернізації в системі освіти, зокрема в системі навчання й удосконалення вчителів. Міністри освіти з країн ЄС і Європейська комісія затвердили 2002 року десятирічну програму розвитку освіти. У прийнятому 14 лютого 2002 року документі сформульовано три стратегічні цілі та 13 докладних цілей. Стратегічною метою було визнано поліпшення якості й ефективності системи освіти в ЄС. Натомість першою докладною метою в цьому просторі стало підвищення якості навчання і професійного вдосконалення вчителів. Автори обґрунтували цей вибір так: “У стратегії побудови суспільства знань ключову роль відіграють учителі. До ключових питань освіти, які потрібно вдосконалювати, щоб досягти поставленої країною мети – підготовки кваліфікованих фахівців, належать:

- опис знань і вмінь, якими повинні опанувати вчителі, які готують майбутнє покоління;

- створення умов, які полегшать учителям виконання поставлених перед ними завдань;

- реалізація набору майбутніх учителів на навчання, а також поліпшення навчання й фахового вдосконалення;

- підготовка вчителів, які здобули професійний досвід в інших галузях [19].

На засіданні Комітету педагогічних наук Польщі (2012 рік)

сформульовано вимоги до педагогіки як до напряму навчання. Відомо, що в Польщі кожен восьмий студент планує бути педагогом.

Освітні стандарти зосереджують увагу на практичній підготовці майбутніх учителів техніки та інформатики [10]. Варто докладніше проаналізувати виховні складники європейської освіти:

- утвердження демократії й захисту прав людини;
- виховання в душі толерантності;
- сповідування принципу відвертості у стосунках з іншими людьми;
- екологічне виховання, зв'язане з економічною освітою, а також із підготовкою до роботи;
- виховання культури в навчанні;
- формування громадянської свідомості;
- формування власного ставлення до суспільних патологій.

Європейська освіта вимагає, щоб сучасний учитель був не тільки людиною, яка дає знання, а й радником учня стосовно його розвитку, самостійного формування його творчих основ. До таких завдань має бути підготовлена нова генерація майбутніх учителів, якій притаманні знання, інформаційні вміння та кваліфікована педагогічна підготовка [11; 12; 14; 17].

У Польщі кожен учитель повинен пройти п'ять ступенів професійної кар'єри: молодий викладач – це вчитель-стажер (інтерн), який має один рік учительського стажу, перебуває на так званому випробувальному терміні; учитель за контрактом – повинен мати стаж роботи в школі 2 роки і 9 місяців. Учитель за призначенням проходить стаж роботи 2 роки і 9 місяців; дипломований учитель отримує заробітну плату на 184% вищу, ніж учитель-стажер; професор освіти – найвища почесна категорія, упродовж року за свою роботу вчитель із цим званням отримує зарплату, як і дипломований фахівець, однак раз на рік його преміюють.

З 2011 року в Польщі почали модернізувати педагогічний контроль. Завдання модернізації – розвиток системи освіти (узгодження зовнішнього контролю за викладанням у країні, формулювання загальних вимог, обрання інструментів оцінювання й контролю, навчання осіб, відповідальних за зовнішній педагогічний нагляд) і вдосконалення окремих шкіл та інших освітніх установ. У кожному воєводстві заплановане створення Регіонального центру якості освіти – установи, що відповідає за проведення педагогічного нагляду. Інспектори якості освіти мають досліджувати тільки якість освітніх установ щодо їхньої відповідності єдиним для всіх шкіл критеріям. Упровадження зовнішнього моніторингу допомагає провести аналіз, зробити висновки, окреслити короткочасові й довгочасові стратегії розвитку освіти на державному та місцевому рівнях [16].

Оновлена, через прийняття Сеймом Польщі Закону від 18 лютого 2000 року, Хартія Вчителя ввела систему службового просування вчителів. З моменту зарахування на роботу педагог отримує в школі 19 категорію вчителя-стажиста й починає своє стажування. Термін стажування – дев'ять місяців проходить під наглядом учителя. Оцінює стажування директор школи. Стажування необхідне для переведення на чергову посаду і триває два роки і

дев'ять місяців. Воно починається з підготовки клопотання зацікавленим учителем, проходить подібно до стажування вчителя-стажиста – під керівництвом та опікою досвідченого вчителя. Після зарахування стажування вчитель може звернутися з клопотанням про початок екзаменів. Екзаменаційну комісію створює орган, якому підпорядкована школа.

Розпорядження міністра народної освіти Польщі від 2 листопада 2000 року регламентує критерії, якими директор школи повинен керуватися, оцінюючи роботу вчителя:

- політична й методична правильність уведених учителем дидактичних, виховних та опікунських понять;
- професійна підготовка вчителя в позашкільній діяльності, зацікавленість співпрацею з батьками;
- активність учителя в його професійному зростанні;
- діяльність учителя у сфері всебічного розвитку учня з огляду на його потреби та можливості;
- дотримання порядку роботи, пунктуальність, належне ведення документації.

Оновлення Хартії вчителя змінило визначення розміру заробітних плат. Міністр народної освіти Польщі має повноваження лише для затвердження мінімальних ставок базової заробітної плати вчителів у межах конкретних службових категорій. Визначення розмірів надбавок, а також конкретні умови їх надання належать до компетенції органів, яким підпорядкований навчальний заклад [4].

Висновки. Основне завдання сучасної освіти Польщі – упровадження моделі інформаційного суспільства і навчання крізь усе життя [20]. Студенти, майбутні вчителі техніки та інформатики, під час навчання (незалежно від його тривалості) отримують кваліфіковані знання, що стосуються особливості розвитку учня, а також аксіологічну орієнтацію, яка має допомогти їм керувати власним досвідом, брати участь у процесах, що відбуваються в навколишньому світі, застосовуючи інформаційне забезпечення [16].

Отже, система освіти потребує всебічно підготовленого вчителя, який оперує кваліфікованими теоретично-предметними знаннями, демонструє високий рівень професійно-педагогічної та практичної підготовки, спроможний постійно вдосконалюватися. Інтердисциплінарні знання вчителів, їхній педагогічний талант, індивідуальність і професійна компетентність уможливлють успіх і впливають на подальше майбутнє польської освіти. З'ясування особливостей підготовки вчителів техніки та інформатики у Польщі спонукає до аналізу реформування освіти й виокремлення нових вимог до підготовки вчителя техніки та інформатики.

Використана література:

1. Гевко І. В. Формування і розвиток професіоналізму вчителя технологій: теорія і методика / І. В. Гевко. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. – 392 с.
2. *Выготский Л. С.* Педагогическая психология / под ред. В. В. Давыдова. – Москва : Педагогика-Пресс, 1996. – 536 с.
3. Макаренко Леся, Смаковска Єва Цивілізаційні контексти вищої педагогічної освіти: виклики сьогодення (польсько-український досвід) : монографія. – Київ : ОЛДИ-Плюс, 2018. – 188 с.

4. *Мицишин І.* Удосконалення професійної підготовки вчителів у Польщі в контексті інтеграційних змін / І.Мицишин . Вісник Львів. ун-ту. Сер. пед. – 2005. – Вип. 19. Ч. 1.– С. 166–171.
5. Отчет о развитии образования в Польше. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MFBEsVQA91sJ:www.edudemo.home.pl/biblioteka/gz/otchet.pdf+&cd=1&hl=ru&ct=clnk &gl=ua>
6. *Пасічник В. Р.* Система підготовки вчителя історії у Польщі (80-90-ті роки ХХ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Пасічник В. Р. – Київ, 2001. – 22 с
7. *Тхоржевський Д. О.* Методика трудового та професійного навчання/ Д. О.Тхоржевський [у 3 ч.]. Вид. 4-те, пероб. і доп. Київ: Дініт, 2000. Ч. 1: Теорія трудового навчання. 248 с.
8. *Baranowska Lidia.* Obraz, role i etyka nauczyciela we współczesnej szkole podstawowej // *Życie szkoły. Czasopismo dla nauczycieli.* – Nr 9. – 728 (LXIV). – Październik, 2011. – S. 4-10.
9. *Grabowska Tatiana.* Być albo nie być – dylematy współczesnego nauczyciela // *Życie szkoły. Czasopismo dla nauczycieli.* – Nr 9. – 728 (LXIV). – Październik, 2011. – S. 11-14.
10. *Jastrzębska Lidia.* Nauczyciel modułowy. Nowe standardy kształcenia nauczycieli // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – № 3 (701). – Marzec, 2012. – S. 3-8.
11. *Klus-Stańska Dorota.* Kształcenie nauczycieli w Polsce w oderwaniu od współczesnej pedagogiki // *Rocznik Pedagogiczny [Pod red. 98 Marii Dudzikowej].* – T. 34. – Radom: Instytut technologii eksploatacji, 2011. –S. 43-50
12. *Kwiatkowska H.* Standardy kształcenia nauczycieli. Opinia o projekcie rozporządzenia ministra nauki i szkolnictwa z dnia 24 maja 2011 roku // *Rocznik Pedagogiczny [Pod red. Marii Dudzikowej].* – T. 34. – Radom: Instytut technologii eksploatacji, 2011. – S. 95-98.
13. *Kukla Daniel.* Przyszły pedagog jako wychowawca współczesnej młodzieży // *Tradycja i nowoczesność w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej [Pod red. Urszuli Ordon, Anny Pękali].* – Częstochowa: Wyd-wo im. Stanisława Podobińskiego, 2008. – S. 185-194.
14. *Moritz J.* Refleksje na temat kształcenia nauczycieli // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – Nr 1 (659). – Styczeń, 2008. – S. 32-35
15. *.Pokrzycka Lidia.* Podwyższanie jakości kształcenia w praktyce // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – Nr 9 (697). – Listopad, 2011. – S. 41-44.
16. *Rynio Alina.* Wybrane czynniki warunkujące przygotowanie nauczyciela do indywidualizowania procesu nauczania w młodszym wieku szkolnym // *Problemy edukacji wczesnoszkolnej: indywidualizacja, socjalizacja, integracja. [Pod red. Ewy Skrzetuskiej].* – Lublin: Wyd-wo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2011. – S. 37-52
17. *Szymański Mirosław J.* Kształcenie pedagogiczne w szkołach wyższych w warunkach (nie)zmiany // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – Nr 9 (687). – Listopad, 2010. – S. 13-22.
18. *Tyluś Urszula.* Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej kreatorem wszechstronnego rozwoju umysłowego wychowanków // *Nauczanie początkowe. Kształcenie zintegrowane. – Rocznik XXXIV (LVI). – NUMER 2. – ROK SZKOLNY 2010/2011. – Kielce. – S. 17-22.*
19. *Wiśniewska Ewa.* Kształcenie nauczycieli w Polsce – przeszłość, stan obecny i najważniejsze wyzwania // *Nauczyciel we współczesnej szkole. Zmiana – zadania – rozwój [Pod redakcją naukową Violetty Kopińskiej i Jolanty Flanz].* – Włocławek: PRINTPAP Łódź, 2011. – S. 217-247.
20. *Załona Zdzisława.* Aktualne zagadnienia edukacji wczesnoszkolnej. Nauczyciel – uczeń. – Nowy Sącz: Nova Sandec, 2011. – 98 s.

References:

1. *Gevko I. V.* Formuvannya i rozvy`tok profesionalizmu vchy`telya texnologij: teoriya i metody`ka / I. V. Gevko. – Kam`yanecz`-Podil`s`ky`j: Aksioma, 2017. – 392 s.
2. *Vuhotskyi L. S.* Pedahohycheskaia psykholohyia / Pod red. V. V. Davydova. – M.: Pedahohyka-Press, 1996. – 536 s.
3. *Myshchyshyn I.* Udoskonallennia profesiinoi pidhotovky vchyteliv u Polshchi v konteksti intehratsiinykh zmin / I.Myshchyshyn . Visnyk Lviv. un- tu. Ser. ped. – 2005. – Vyp. 19. Ch. 1.– S. 166–171.
4. Отчет о развитии образования в Польше. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MFBEsVQA91sJ:www.edudemo.home.pl/biblioteka/gz/otchet.pdf+&cd=1&hl=ru&ct=clnk &gl=ua>
5. *Pasichnyk V. R.* Systema pidhotovky vchytelia istorii u Polshchi (80-90-ti roky KhKh stolittia): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 / Pasichnyk V. R. – Kyiv, 2001. – 22 s

6. *Tkhorzhevskiy D. O.* Metodyka trudovoho ta profesiinoho navchannia/ D. O.Tkhorzhevskiy [u 3 ch.]. Vyd. 4-te, perob. i dop. Kyiv: Dinit, 2000. Ch. 1: Teoriia trudovoho navchannia. 248 s.
7. *Tkhorzhevskiy D. O.* Systema trudovoho navchannia/ D. O.Tkhorzhevskiy. Kyiv: Rad. shk., 1975. 199 s.
8. *Baranowska Lidia.* Obraz, role i etyka nauczyciela we współczesnej szkole podstawowej // *Życie szkoły. Czasopismo dla nauczycieli.* – Nr 9. – 728 (LXIV). – Październik, 2011. – S. 4-10.
9. *Grabowska Tatiana.* Być albo nie być – dylematy współczesnego nauczyciela // *Życie szkoły. Czasopismo dla nauczycieli.* – Nr 9. – 728 (LXIV). – Październik, 2011. – S. 11-14.
10. *Jastrzębska Lidia.* Nauczyciel modułowy. Nowe standardy kształcenia nauczycieli // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – № 3 (701). – Marzec, 2012. – S. 3-8.
11. *Klus-Stańska Dorota.* Kształcenie nauczycieli w Polsce w oderwaniu od współczesnej pedagogiki // *Rocznik Pedagogiczny [Pod red. 98 Marii Dudzikowej].* – T. 34. – Radom: Instytut technologii eksploatacji, 2011. –S. 43-50
12. *Kwiatkowska H.* Standardy kształcenia nauczycieli. Opinia o projekcie rozporządzenia ministra nauki i szkolnictwa z dnia 24 maja 2011 roku // *Rocznik Pedagogiczny [Pod red. Marii Dudzikowej].* – T. 34. – Radom: Instytut technologii eksploatacji, 2011. – S. 95-98.
13. *Kukla Daniel.* Przyszły pedagog jako wychowawca współczesnej młodzieży // *Tradycja i nowoczesność w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej [Pod red. Urszuli Ordon, Anny Pękali].* – Częstochowa: Wyd-wo im. Stanisława Podobińskiego, 2008. – S. 185-194.
14. *Moritz J.* Refleksje na temat kształcenia nauczycieli // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – Nr 1 (659). – Styczeń, 2008. – S. 32-35
15. *Pokrzycka Lidia.* Podwyższanie jakości kształcenia w praktyce // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – Nr 9 (697). – Listopad, 2011. – S. 41-44.
16. *Rynio Alina.* Wybrane czynniki warunkujące przygotowanie nauczyciela do indywidualizowania procesu nauczania w młodszym wieku szkolnym // *Problemy edukacji wczesnoszkolnej: indywidualizacja, socjalizacja, integracja. [Pod red. Ewy Skrzetuskiej].* – Lublin: Wyd-wo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2011. – S. 37-52
17. *Szymański Mirosław J.* Kształcenie pedagogiczne w szkołach wyższych w warunkach (nie)zmiany // *Nowa Szkoła. Miesięcznik społeczno-pedagogiczny.* – Nr 9 (687). – Listopad, 2010. – S. 13-22.
18. *Tyluś Urszula.* Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej kreatorem wszechstronnego rozwoju umysłowego wychowanków // *Nauczanie początkowe. Kształcenie zintegrowane. – Rocznik XXXIV (LVI). – NUMER 2. – ROK SZKOLNY 2010/2011. – Kielce. – S. 17-22.*
19. *Wiśniewska Ewa.* Kształcenie nauczycieli w Polsce – przeszłość, stan obecny i najważniejsze wyzwania // *Nauczyciel we współczesnej szkole. Zmiana – zadania – rozwój [Pod redakcją naukową Violetty Kopińskiej i Jolanty Flanz].* – Włocławek: PRINTPAP Łódź, 2011. – S. 217-247.
20. *Zaclona Zdzisława.* Aktualne zagadnienia edukacji wczesnoszkolnej. Nauczyciel – uczeń. – Nowy Sącz: Nova Sandec, 2011. – 98 s.

Монько Р. М. Особенности подготовки квалифицированного будущего учителя техники и информатики в республике Польша.

В статье рассматриваются особенности подготовки будущих учителей техники и информатики в республике Польша. Проанализирован опыт отечественных и польских исследователей качественной подготовке будущих учителей техники и информатики в Польше. В статье отмечается, что вступление Польши в Европейский Союз определило очередную волну модернизации в системе образования, в частности в системе обучения и совершенствования учителей. Акцентировано, что система образования требует всесторонне подготовленного учителя, который оперирует квалифицированными теоретико-предметными знаниями, демонстрирует высокий уровень профессионально-педагогической и практической подготовки, способен постоянно совершенствоваться. Интердисциплинарные знания учителей, их педагогический талант, индивидуальность и профессиональная компетентность приводят к успеху и влияют на дальнейшее развитие польского образования. Особое значение для будущих учителей техники и информатики приобретает применение интерактивных методов в обучении, что оптимизирует развитие их умений и навыков, совершенствует творческий процесс и критическое мышление, для достижения общих целей вместе с другими студентами и педагогами Стратегической целью реформирования польского образования было признано улучшение качества и эффективности системы образования.

Основной целью реформ стало повышение качества обучения и профессионального совершенствования учителей. В статье отмечается, что европейское образование требует, чтобы современный учитель был не только человеком, который дает знания, но и советником ученика относительно его развития и самостоятельного формирования его творческих основ. Для решения таких задач должна быть подготовлена новая генерация будущих учителей, которые обладают знаниями, информационными умениями и прошли высококвалифицированную педагогическую подготовку. В статье акцентируется, что подготовки учителей техники и информатики в Польше побуждает к анализу реформирования образования и выдвигает новые требования к подготовке учителя техники и информатики.

Ключевые слова: учитель техники и информатики, реформирование образования, профессиональная подготовка, европейский опыт, компетенции.

MONKO R. M. Peculiarities of training of a qualified future teacher of technology and informatics in the republic of Poland.

The article deals with the peculiarities of the training of future teachers of engineering and computer science in the Republic of Poland. The experience of national and Polish researchers on qualitative training of future teachers of technology and computer science in Poland is analyzed. The article emphasizes that Poland's accession to the European Union has led to another wave of modernization in the education system, in particular in the system of teacher training and improvement. It is emphasized that the education system needs a well-trained teacher, who possesses qualified theoretical and subject knowledge, demonstrates a high level of vocational and pedagogical and practical training, capable of continuous improvement. The interdisciplinary knowledge of teachers, their pedagogical talent, individuality and professional competence make it possible to succeed and influence the further future of Polish education. Of particular importance for future teachers of engineering and computer science is the use of interactive methods in teaching, which optimizes the development of their skills, strengthens the creative process and critical thinking, the achievement of common goals with other students and teachers. Improving the quality and efficiency of the education system has been recognized as a strategic goal of reforming Polish education. Instead, the first detailed goal in this space was to improve the quality of teaching and professional development of teachers. The article emphasizes that European education requires that a modern teacher be not only a knowledgeable person, but also a student advisor on its development, independent formation of its creative foundations. A new generation of future teachers with knowledge, information skills and qualified pedagogical training must be prepared for these tasks. It has been proven that the training of technical and computer science teachers in Poland leads to an analysis of education reform and the identification of new requirements for the training of technical and computer science teachers.

Keywords: teacher of engineering and computer science, education reform, professional training, European experience, competences.

ЗМІСТОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В РОДИННО-ШКІЛЬНОМУ ПРОСТОРИ (кінець ХХ – початок ХХІ століття)

Статтю присвячено розгляду проблеми організації правового виховання в родинно-шкільному просторі. Розглянуто сутність ключових понять. Проаналізовано та досліджено зміст основних освітніх компонентів, що висвітлюють процес організації правового виховання. Досліджено основний програмовий матеріал, навчальні програми та навчальні плани за різні роки. Здійснено ретроспективний аналіз джерельної бази, виокремлено ключові нормативно-правові акти. Визначено основні аспекти правовиховної роботи позашкільних закладів. Обґрунтовано актуальність роботи з батьками в процесі правового виховання.

Визначено основні кількісні та якісні показники розвитку правового виховання учнівської молоді в родинно-шкільному просторі. Проаналізовано особливості змісту навчально-методичних посібників. Здійснено огляд та визначено навчально-методичні аспекти підручників зазначеного періоду.

Автором досліджено форми роботи з батьками. Простежено процес взаємодії батьків зі школою. Охарактеризовано ефективні чинники взаємодії з батьками. Виявлено основні психолого-педагогічні правила та вимоги, що є запорукою ефективного налагодження родинно-шкільної взаємодії.

***Ключові слова:** виховання, зміст правового виховання, правове виховання, учнівська молодь, освіта, родинно-шкільний простір, навчально-методична база, навчальний посібник, програма.*

Процес державотворення – цілісний процес, що безпосередньо впливає на реформування освіти. На сучасному етапі євроінтеграційних процесів особливого значення набуває розвиток правового виховання. Освітнє середовище сьогодення покликане сприяти розвитку особистості через підвищення рівня загальної правової культури й свідомості.

Питання актуальності правового виховання і навчання зумовлене потребою суспільства у формуванні нового формату мислення щодо національної самоідентифікації. Проблема виховання учнівської молоді в умовах процесу державотворення набуває особливого значення.

Проблема правового виховання висвітлюється у педагогічних розвідках учених М. Городиського, Г. Давидова, О. Міцкевича, М. Подберезського, А. Стаканкова, О. Татаринцевої, Л. Твердохліб. У дослідженнях розкрито сутність поняття, змісту, шляхи підвищення рівня правової культури та розвитку правової свідомості. Дослідженням родинної педагогіки займалися такі науковці як Л. Бойко, Л. Бондар, Ю. Грицай, Т. Кравченко, М. Стельмахович, В. Постовий та ін.

Метою нашої **статті** є аналіз організації правового виховання у родинно-шкільному просторі

У сучасних умовах сьогодення гостро постає питання формування ціннісного світогляду молоді, підвищення рівня правосвідомості та правової культури. Питання розвитку особистості нерозривно пов'язане з процесом